

Tigrar och befolkning i krig — på grund av klimatet

Johan Augustin, Jonas Gratzner
19 juni • 5 min lästid

— Världens största mangroveskog ligger mellan Indien och Bangladesh. I Sundarbans talar klimatförändringarna sitt tydliga språk när havsnivån stiger och lägger öar under vatten. Samtidigt får områdets tigrar det allt svårare att överleva och kommer i ökad konflikt med lokalborna.

Saktipada Bhuinya ser ut över havet som omger Sagar Island. Av drygt hundra öar på den indiska sidan av Sundarbans är omkring hälften bebodda. Men inte länge till. En hög barriär av lera och stenar har rests av byborna, och längre ut i havet har den västbengaliska regeringen för några år sedan byggt en vit cementstruktur för att hindra den kraftiga erosionen. Men åtgärderna verkar inte vara tillräckliga när havet formligen tuggar i sig ny mark. Saktipada Bhuinya berättar att när högvattnet kommer så stiger havsnivån ofta över barriären — och vatten forsar in över golvet i hans hus.

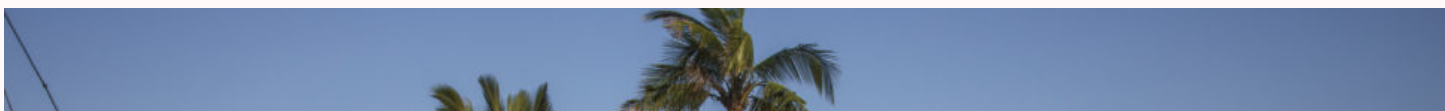
— Jag ger huset max ett år till, säger Saktipada Bhuinya.

Sedan kommer hans familj på sammanlagt sex medlemmar bli tvungna att flytta till mer höglänta områden på den platta ön. Leva under presenningar, tillsammans med andra klimatflyktingar.

— Vi har inga pengar att köpa ny mark för, vi är fattiga människor, säger han.

Han är inte ensam. Tiotusentals människor har redan förlorat sina hem i Sundarbans. På Sagar Island blir det varje år allt svårare för de 160 000 människor som bor i öns 43 byar att gardera sig mot det stigande havet. Cykloner och medföljande oväder som regelbundet passerar igenom Bengaliska viken blir allt mer våldsamma. För fem år sedan bröt högvattnet genom samtliga barriärer på öns östra sida och förstörde tusentals hus och saltvattnet gjorde jordbruksmarken obrukbar. Tidvattnet har under århundraden format öarna i Sundarbans — många försvinner och återkommer i hög- och lågvatten som i en naturlig rytm. Men skillnaderna har blivit mer extrema de senaste årtiondena, och erosionen i området räknas som världens snabbaste. De flesta av öns invånare livnar sig på jordbruk och fiske. Befolkningen har till en viss del börjat odla saltresistenta rissorter, men utfiskningen gör att fisket blir allt sämre kring öarna, samtidigt som traditionen att soltorka fisken på stränderna blir svårare att genomföra när kustlinjen stramas åt, vilket gör det svårt att leva kvar i skärgården. Saktipada Bhuinya har fiskat sedan barnsben, men hans son tänker inte ta över traditionen och har precis som många ungdomar redan flyttat till Calcutta för att hitta arbete.

— De vill inte stanna här. Det finns ingen framtid i Sundarbans, säger Saktipada Bhuinya.

Saktipada Bhuinya och hans fru Sharmila Bhuinya säger att havsnivån ofta stiger över barriärerna vid tidvatten, och att vatten då forsar in över golvet i familjens hus. Foto: Jonas Gratzner

Ännu värre är läget på närliggande Ghoramara Island. På ön, som hade en av de första fasta bosättningarna i deltat, har erosionen på två årtionden tagit halva öns yta, samtidigt som tusentals invånare har tvingats flytta — och nu bor det färre än fem tusen kvar på ön. En av dem är Shankar Kayal. Ghoramara Island ser ut som ett paradiset för ögat. Inga vägar med bullrig trafik, istället tar man sig fram på cyklar genom slingrande stigar — omgärdade av lummig grönska — förbi dammar med ankor, kor och getter som betar mellan risfälten. Allt detta håller dock på att försvinna på grund av klimatförändringarna.

- De aggressiva cyklonerna leder till att risskördarna minskar, och vi ser att saliniteten ökar med 50 procent på våra marker, säger Shankar Kayal.
- Jag har tillräckligt med mark för att försörja familjen. Men vad händer när havet stiger ytterligare? Regeringen hjälper ett fåtal bybor med omförflyttning till andra öar, men inte i närheten av hur många som verkligen behöver ekonomisk hjälp, säger han.

Trettioåttåriga Shekh Mogammal som besöker sina föräldrar på Ghoramara Island har följt i sin äldre brors fotspår.

- Jag flyttade till Calcutta redan för femton år sedan, säger Sekh Mogammal, som arbetar som skraddare i mångmiljonstaden.

Med pengarna som han och brodern tjänar kan de försörja sina föräldrar och egna familjer. För ett par dagar sedan drog en cyklon fram över ön i över 80 kilometer i

timmen. Byborna uppskattar att de stora stenblock, som sitter ihop med tjocka nät, och täcker strandlinjen kommer skydda ön i uppskattningsvis ytterligare ett decennium innan havet tar över även dem.

— Salthalten i jorden gör att det snart inte går att odla någonting längre, säger Sekh Mogammal.

— Alla kommer behöva flytta härifrån.

Ön Ghoramara island har drabbats hårt av klimatförändringar i form av höjda vattennivåer och kraftiga cykloner. Foto: Jonas Gratzner

Längre österut, mot gränsen till Bangladesh, leder klimatförändringarna till direkt dödliga konflikter. I denna del av Sundarbans lever ett stort antal bengaliska tigrar (det pågår för närvarande en räkning av antalet tigrar i Sundarbans, men sammanlagt rör det sig om några hundra djur både på den indiska och bangladeshiska sidan) som ser sina jaktmarker minska när vattnet stiger. På sistone har allt fler tigrar, som simmar över floderna, rapporterats i byarna i jakt på tamdjur som kor och getter. Samtidigt tvingas byborna att söka sig in i skogen för att hitta nya sätt att tjäna pengar när

erosionen äter upp jordbruksmarken. Honungssamlare riskerar sina liv och det gör även fiskare som från sina enkla träbåtar fiskar krabbor som inbringar stora summor på den asiatiska marknaden.

I byn Anpur bor Sunita Mondol. Gomti-floden gränsar till byn och på andra sidan floden sträcker vildmarken ut sig. Myndigheterna har rest ett flera meter högt staket längs mangroveskogen samt klätt strandvallarna med nät: tillfälliga lösningar som ska hindra tigrar att simma över floden och ta sig in i byarna. För tre år sedan begav sig Sunita Mondols man Paresh tillsammans med två andra manliga bybor in i skogen för att fiska krabbor. Hennes man kom aldrig tillbaka. En tiger hoppade in i båten som männen fiskade från och dödade Paresh. Nu är det sonen Atin Mondol, 26, som blivit tvungen att försörja familjen genom att köra rickshaw. Stigmatiseringen av så kallade "tigeränkor" är ett annat problem som Sunita Mondol blivit varse, från att ha varit omtyckt i byn och van att umgås med grannarna, har hon förlorat sin umgängeskrets.

Hennes son, Atin, som är på besök i byn, vill att familjen flyttar härifrån. Livet i Sundarbans har blivit för hårt.

— Tigerattackerna ökar, de behöver mer mat och har blivit totalt orädda för människor, säger han.

Även saltvattenskrokodiler och giftormar orsakar problem för de boende. Atins svåger dog av ett ormbett och hans syster låg i koma under flera dagar efter att ha blivit biten av en kobra.

— Vi blir nog tvungna att flytta till Calcutta för att hitta jobb, klagör Sunita Mondol.

Honungssamlaren Dhruba Barkandaj visar masken som han och hans kollegor bär när de letar efter vild honung inne i tigerreservatet. Man tror att tigrar oftast attackerar bakifrån, och masken ska tigem förvirrad så att den inte attackerar. Foto: Jonas Grätzer

Försöken att avskräcka tigrar från att attackera människor har varit många:

ansiktsmasker som fiskare och honungssamlare bär på baksidan av huvudet för att lura kattdjuren (tigrar attackerar oftast bakifrån) samt elchocker mot tigrar som kommer in i byarna. Försöken fungerade till en början men inte längre, menar Niranjan Raptan, den tidigare tjuvjägaren som blev turistguide i mangroveskogarna. Han säger att bristen på sötvatten i våtmarkerna gör att tigrarna dricker bräckt vatten, vars salt sägs göra dem mer aggressiva än bengaliska tigrar på andra håll i Indien.

— Oftast rör det sig om gamla tigrar med utslitna tänder som blir människoätare, berättar Niranjan Raptan.

— Människor är lätta byten — vi varken springer eller simmar fort.

Samtidigt som skogen översvämmas med bräckt vatten och tränger ut tigrarna så letar sig allt fler lokalbor in mot de mest avlägsna och tigertätast områdena i jakt på honung och krabbor.

Varje år dödas omkring 20 personer av tigrar i den indiska delen av Sundarbans, enligt myndigheternas siffror. Men det är bara halva sanningen, enligt Niranjana Raptan.

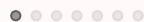
— Det innefattar enbart de människor som dödas i utkanterna av nationalparken, säger han.

Regeringen vill inte offentliggöra statistik för de centrala kärnområdena eftersom de är Unesco-skyddade och inte vill att de ska bli känt att ytterligare minst tjugo människor dödas om året, säger han.

Tidigare var det mestadels män som stod för fisket. Nu är det allt fler kvinnor som gör sällskap med sina män in i skogen på de smala floderna — och blir lätta byten för lurpassande tigrar.

— Enda sättet att minska antalet attacker är genom att regeringen sätter stopp för krabbfisket, som inbringar stora summor, fortsätter Niranjana Raptan.

På Gomti-floden passerar en öppen träbåt. En man paddlar samtidigt som två fiskare, en man och en kvinna, kastar ut nät i floden. Båten närmar sig ett nätstaket — utsträckt över en biflod. Fiskarna öppnar upp sidan av staketet och båten glider upp genom bifloden och djupare in i det mytomspunna tigerlandet.

Jordbrukaren Dhruba Barkandaj tar hem sina kor för natten — de riskerar att bli attackerade av tigrar. Foto: Jonas Grätzer

Fakta

Sundarbans, som betyder vacker skog på bengali, är världens största mangroveskog och ligger mellan Indien och Bangladesh, där omkring 40 procent tillhör Indiens delstat Västbengalen och 60 procent Bangladesh. Träskområdena som täcker omkring 20 000 kvadratkilometer, eller två Skåne, räknas som Sydasiens största kolsänka och blev utnämnt till Unesco-världsarv 1997. Deltat utgörs av tre större floder: Ganges, Brahmaputra och Meghna som formar Sundarbans. Satellitbilder visar att havsnivån har stigit med i genomsnitt drygt 3 centimeter under de senaste två decennierna i Sundarbans, vilket är långt över det globala genomsnittet. De senaste två decennierna har fyra öar redan försvunnit helt och 6000 familjer har blivit klimatflyktingar. Sedan de första människorna flyttade in i Sundarbans runt 1770 har befolkningen ökat med 200 procent till 4,3 miljoner. Detta har lett till att hälften av mangroveskogen har försvunnit på den indiska sidan. Sundarbans fungerar som ett naturligt skydd mot cykloner och mangroveskogen fungerar som en barnkammare för många fiskar och andra djurarter i Bengaliska viken. Mangroveskogarna är till en viss del skyddade genom Unesco-världsarvet, nationalparker och tigerservat.

Text: Johan Augustin

Foto: Jonas Gratzner

DU KANSKE OCKSÅ GILLAR:

Idyllens slavar

Johan Augustin, text
Jonas Gratzner, foto

Företagen bakom klimatkatastrofen

Redaktionen

”Den ryska regimen byggdes med oljepengar — Ungerns byggs med EU:s”

Joakim Medin

1

 Dela 10

